

# RÁMCOVÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDMET NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

## 1. ročník stredných škôl, štvorročných gymnázií a 5. ročník osemročných gymnázií

### Ročníková téma: VZŤAHY A ZODPOVEDNOSŤ

Žiaka charakterizuje potreba priateľstva, vzťahu s opačným pohlavím a postupné odpútavanie sa od rodičov. Základný motív hľadania Boha je vnútorný ako potreba „sebadoplnenia“ - v priateľstve, vo vzťahu chlapec - dievča aj vo vzťahu k Bohu (Korherr). Môže mať formu neistoty, hľadania istôt, čo vedie k záujmu o otázky zmyslu a hodnôt. Žiak si v tomto období potrebuje nájsť odpoveď na otázky: Kam smerujem? Kto som? Čo chcem dosiahnuť?

Pre mladého človeka je dôležité, aby vzťah k Bohu napomáhal zblížovaniu ľudí. V tomto období mladí ľudia vnímajú Boha často ako vzťah. Boh nie je chápaný ako osoba ale ako dej, ako vzťah, ktorý sa odohráva medzi ľuďmi a v nich samých. Preto je potrebné trpezlivo objasňovať medziľudské vzťahy, aby sa práve v nich ukázalo otvorenie človeka Bohu, lebo človek si sám sebe nestačí.

### Ročníkový symbol: CESTA

**Ročníkový cieľ:** Spoznávaním identity človeka reflektovať vlastnú identitu. Uvedomiť si dôležitý význam rozhodnutia pre vlastný svetonázorový postoj. V trojičnom rozmere budovať ľudský rozmer vzťahov ako naplnenie zmyslu života. Prehľbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie.

### 1. TÉMA: HLADANIE CESTY

**Hodinová dotácia témy:** 5 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 10 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** komunikácia, modlitba, vzťahy, trojrozmernosť človeka, zmysel života, náboženstvo

#### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Zdôvodniť význam komunikácie a modlitby v živote človeka. Definovať a vysvetliť trojrozmernosť človeka. Položiť si otázky o zmysle svojho života. Vysvetliť kresťanský pohľad na zmysel života človeka. Charakterizovať prvky náboženstva. Na podklade Katechizmu Katolíckej cirkvi (KKC) zdôvodniť vznik a potrebu náboženstva. Vysvetliť rozdiel medzi prirodzeným a nadprirodzeným náboženstvom.

**Afektívny cieľ:** Spoznať sa navzájom a prejavíť záujem o spoluprácu v skupine. Objavovať v sebe túžbu po prekročení všednej každodennej ohraňenosti svojho života smerom k transcendentnu.

**Psychomotorický cieľ:** Precvičiť a osvojiť si základné prvky verbálnej a neverbálnej komunikácie. Rozvíjať postoj zmysluplného konania v živote.

#### Obsahový štandard

Človek tvor komunikatívny. Komunikácia a jej formy, modlitba – komunikácia s Bohom.

Trojrozmernosť človeka. Celistvosť človeka – harmónia tela, duše a ducha.

Zmysel života. Človek - jeho otázky a hľadanie odpovedí. Odkrývanie zmyslu života.

Náboženstvo - rozdelenie, prvky a prejavy náboženstva.

#### Výkonový štandard

Žiak vie

- definovať komunikáciu a vymenovať druhy komunikácie
- vnímať neverbálne prejavy komunikácie druhých
- uplatniť spoločensky vhodné spôsoby komunikácie vo formálnych a neformálnych vzťahoch

- zdôvodniť dôležitosť správnej komunikácie pre medziľudské vzťahy
- nájsť analógiu medzi komunikáciou a modlitbou
- zdôvodniť potrebu modlitby
- pomenovať a vysvetliť trojrozmernosť človeka
- rozvíjať svoj telesný, duševný a duchovný rozmer
- položiť si otázky o zmysle svojho života
- vysvetliť zmysel života človeka v kontexte kresťanského učenia
- dávať svojmu správaniu a životu zmysel
- zdôvodniť vznik a potrebu náboženstva (KKC 27- 28)
- vysvetliť pojmy religionistika, monoteizmus, polyteizmus
- vysvetliť rozdiel medzi prirodzeným a zjaveným náboženstvom
- uviesť príklady prirodzených náboženstiev a zjavených náboženstiev
- charakterizovať jednotlivé prvky náboženstva

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné**

Žiak

- chápe význam komunikácie pre tvorivé budovanie pozitívnych medziľudských vzťahov vo svojom živote ako naplnenie zmyslu života
- využíva získané komunikačné zručnosti k vytváraniu plnohodnotných vzťahov
- volí správne komunikačné stratégie

#### **existenciálne:**

Žiak

- pozná súvislosti podmieňujúce hľadanie a nachádzanie životného zmyslu a je otvorený pre jeho transcendentnú hĺbku
- je pripravený vnímať hĺbku osobného dialógu s Bohom

#### **občianske:**

Žiak

- je otvorený pre náboženskú rôznorodosť

#### **kultúrne:**

Žiak

- chápe vyjadrovanie pravdy o svete pomocou rôznych literárnych a myšlienkových foriem
- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim z kresťanstva

#### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- je pripravený pre otvorené vzťahy v dôveryhodnom prostredí
- využíva možnosti na vytváranie medziľudských vzťahov
- uvedomuje si význam sebazdieľania

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- je pripravený pre otvorené vzťahy v dôveryhodnom prostredí
- využíva možnosti na vytváranie medziľudských vzťahov
- uvedomuje si význam sebazdieľania
- kladením otázok o zmysle svojho života a hľadaním odpovedí si získava a udržiava osobnostnú integritu

## 2. TÉMA: BOH V ĽUDSKOM SVETE

**Hodinová dotácia témy:** 6 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 12 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** metafora, počúvanie, oslovenie, odpoveď, viera, svedomie, Dekalóg, zákon

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Uviesť príklad metaforického vyjadrenia vo Svätom písme. Interpretovať oslovenie Bohom a dôveru v Boha u Abraháma, Samuela a Márie. Uviesť príklady ľudskej skúsenosti zdieľania Boha s človekom. Vysvetliť význam morálneho svedomia pre život človeka na podklade učenia KKC. Určiť prvky spravodlivých zákonov na podklade Dekalógu.

**Afektívny cieľ:** Vnímať hodnotu ticha, objavovať hĺbku svojho vnútra. Vnímať metaforickú reč slov. Oceniť hodnotu dôvery a zodpovednosti v medziľudských vzťahoch a vo vzťahu k Bohu.

**Psychomotorický cieľ:** Precvičiť pozorné počúvanie a poukázať na komunikačné chyby. Osvojiť si pravidlá spolupráce vo vzájomnom dialógu.

### Obsahový štandard

Metafora. Metaforická biblická reč - obrazná reč viery.

Metafora - Boh povedal. Abrahám. Mária. Samuel.

Morálne svedomie. Formovanie svedomia, Tomáš Morus.

Dekalóg ako pomoc na ceste pri uskutočňovaní svojho ľudstva.

### Výkonový štandard

Žiak vie

- použiť metafory na vyjadrenie ťažko vyjadriteľných skutočností
- rozlíšiť aktívne a pasívne počúvanie
- ohodnotiť význam počúvania v komunikácii
- aktívne a so záujmom počúvať
- interpretovať príbeh Božieho oslovenia Abraháma, Samuela a Márie ako príklady skúsenosti zdieľania Boha s človekom
- uviesť iné príklady ľudskej skúsenosti zdieľania Boha s človekom
- definovať svedomie (KKC 1796)
- zdôvodniť potrebu formovania svedomia (KKC 1783-1785)
- vysvetliť všeobecne platné pravidlá pri neistom rozhodovaní sa podľa svedomia (KKC 1789)
- rozlíšiť prirodzený a ľudský zákon
- určiť prvky spravodlivých zákonov na podklade Dekalógu (KKC 1959)
- vnímať životné situácie, ktoré si vyžadujú zodpovedné rozhodnutie vzhľadom k sebe, k druhým ľuďom a k svetu
- pozitívne oceniť rozhodnutie pre mravne dobrý skutok

### Rozvoj kompetencií:

#### komunikačné:

Žiak

- uplatňuje aktívne techniky počúvania s dôrazom na vypočutie si druhých
- volí správne komunikačné stratégie
- dokáže preskúmať rôzne druhy prameňov informácií a vie ich využívať
- je otvorený pre chápanie metaforickej reči viery

#### občianske kompetencie:

Žiak

- pozná dokumenty zakotvujúce ľudské práva
- vníma Dekalóg ako etický princíp pre vznik zákonov riadiacich štát

### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- chápe vyjadrovanie pravdy o svete pomocou rôznych literárnych a myšlienkových foriem
- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim z kresťanstva (obraz, literatúra, stavba, hudba), vníma ich ako výraz kresťanského učenia a kresťanskej tradície

### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- vníma Dekalóg ako spoločnosťou overenú a Bohom garantovanú normu medziľudských vzťahov
- účinne spolupracuje v skupine
- ovláda a riadi svoje konanie a správanie tak, aby bol so sebou spokojný a vážil si sám seba

### **existenciálne:**

Žiak

- chápe súvislosť Svätého písma s postojom viery a vníma ho ako výzvu pre svoj osobný život
- je otvorený pre reflexiu vlastného postoja viery
- pozná pravidlá pri neistom rozhodovaní a dáva ich do súvisu s výchovou svojho svedomia
- Svätému písmu rozumie ako knihe, ktorej obsahom je svedectvo Boha, ktorý komunikuje s človekom a čaká od neho odpoveď viery
- rozvíja vo svojom živote postoje ponúknutých vzorov

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- rozvíja sebareflexiu
- vie uplatňovať svoje práva, rešpektovať názory, potreby a práva ostatných

### **3. TÉMA: BYŤ ČLOVEKOM**

**Hodinová dotácia témy:** 3 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 6 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** človek, Ježiš, prirodzenosť, podstata, dôstojnosť osoby, bytie

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť tajomstvo svojho počiatku na vedeckom podklade a v kontexte Svätého písma. Vysvetliť pojmy: podstata, prirodzenosť, bytie. Definovať učenie Katolíckej cirkvi o osobe Ježiša Krista. Na základe prameňov obhájiť historickosť Ježiša Krista, aplikovaním poznatkov z predošlých ročníkov predložiť argumenty viery a Kristovho učenia. Vysvetliť pojmy stereotyp, predsudok. Zaujať kritický postoj k spochybňujúcim tendenciám kresťanského učenia o Ježišovi Kristovi v rôznych vyjadrovacích prostriedkoch, médiách.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si dar vlastnej existencie pri počatí. Vnímať ohraničenosť a priestor svojho života.

**Psychomotorický cieľ:** Zostaviť charakteristiku ľudskej osoby. Vyhľadať v rôznych vyjadrovacích prostriedkoch, médiách, tendencie spochybňujúce kresťanské učenie o Ježišovi Kristovi pre kritickú prácu s textom.

#### **Obsahový štandard**

Ohraničenosť človeka. Ľudská osoba. Pôvod dôstojnosti človeka.

Rešpektovanie ľudskej osoby a médiá. Stereotypy, predsudok.

Ježišovo ľudstvo, historické pramene dokumentujúce historickosť Ježiša z Nazareta.

Ježišovo božstvo, ponímanie Ježiša Krista v evanjeliách.

#### **Výkonový štandard**

Žiak vie

- definovať učenie cirkvi o ľudskej osobe (KKC 357)

- definovať učenie cirkvi o osobe Ježiša Krista (KKC 471, 480)
- obhájiť dôstojnosť ľudského života od počatia
- vážiť si hodnotu ľudského života
- uvedomiť si dar vlastnej existencie
- vysvetliť pojmy stereotyp, predsudok
- uviesť príklady stereotypného správania
- uviesť príklady pre možnosti, ako sa brániť stereotypnému videniu sveta
- kriticky posúdiť informácie v médiách
- obhájiť historickosť Ježiša Krista

### **Rozvoj kompetencií**

#### **komunikačné:**

Žiak

- účinne sa zapája do diskusie, vhodne argumentuje, na základe prameňov obháji historickosť Ježiša a na základe evanjeliového poňatia Ježiša Krista predloží argumenty viery
- dokáže preskúmať rôzne druhy prameňov informácií a vie zaujať k nim kritický postoj

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- analyzuje a prehodnotí komponenty problémovej situácie spochybňovania Ježišovej ľudskej alebo božskej prirodzenosti

#### **občianske:**

Žiak

- uznáva ľudskú osobu ako nositeľa ľudských práv

#### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- účinne spolupracuje v skupine
- má pozitívny vzťah k druhým ľuďom

#### **existenciálne:**

Žiak

- rozumie kresťanskému pohľadu na hodnotu a dôstojnosť ľudskej osoby od počatia

### **Prierezové témy**

#### **Multikultúrna výchova:**

Žiak

- vie rozlíšiť predsudky a stereotypy vo vyjadrovacích prostriedkoch a médiách
- uvedomuje si dôsledky predsudkov a stereotypov prejavujúcich sa v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu či xenofóbie

#### **Mediálna výchova:**

Žiak

- vie kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá

#### **Environmentálna výchova:**

Žiak

- vníma život ako najvyššiu hodnotu

#### **4. TÉMA: NA CESTE K OSOBNOSTI – ŠANCE A RIZIKÁ**

**Hodinová dotácia témy:** 3 hod pre školy s jednohodinovou dotáciou/ 6 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** osobnosť, vývoj osobnosti, deformácia osobnosti, legenda o sv. Krištofovi

##### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Charakterizovať vývoj osobnosti. Uviesť predpoklady k úspešnému utváraniu vlastnej osobnosti. Zdôvodniť negatívne vplyvy (závislosti) na dozrievanie osobnosti. Charakterizovať legendu ako literárny útvar, rozlíšiť ju od historickej správy. V legende o sv. Krištofovi objaviť výzvu pre hľadanie a odkrývanie zmyslu svojho života.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si dôležitosť vnútorného rastu a zrelosti osobnosti. Vnímať význam životného zmyslu pri vytváraní životného štýlu. Oceniť nachádzanie zmyslu a vlastného človečenstva v stretnutí s Ježišom Kristom.

**Psychomotorický cieľ:** Vedome spolupracovať na formovaní vlastnej osobnosti spytovaním svedomia.

##### **Obsahový štandard**

Osobnosť - vývoj osobnosti; deformácia osobnosti – závislosti.

Legenda a symbolický význam legendy (sv. Krištof – pútnik hľadajúci zmysel života).

##### **Výkonový štandard**

Žiak vie

- porovnať a rozlíšiť pojmy osoba a osobnosť
- vymenovať znaky zrelej osobnosti
- vie zaradiť obdobie, v ktorom sa nachádza, do vývinového obdobia osobnosti
- vymenovať a zdôvodniť negatívne vplyvy na dozrievanie osobnosti (drogy, gemblérstvo...)
- ohraničiť pravdivosť legendy voči historickým faktom
- vysvetliť zmysel vzniku kresťanských stredovekých legiend
- interpretovať zmysel symbolickej reči legendy o sv. Krištofovi
- vysvetliť znaky a pravdivosť kresťanských stredovekých legiend
- objaviť v legende o sv. Krištofovi výzvu pre hľadanie a naplnenie zmyslu svojho života

##### **Rozvoj kompetencií**

###### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- cení si vlastnú jedinečnosť a rešpektuje jedinečnosť ostatných
- kontroluje vlastné konanie (vrátane násilných a sebazničujúcich vplyvov)
- objavuje zmysel života, preberá sebariadenie a zodpovednosť za sebaurčenie

###### **existenciálne:**

Žiak

- chápe svoj život nielen ako dar, ale aj ako úlohu vnútorne rásť
- osvojí si kritický a diferencovaný prístup k vlastnej osobe, prijíma sám seba, je pripravený na tomto základe stanoviť si nové životné ciele

###### **kultúrne:**

Žiak

- rozumie znakom a pravdivosti kresťanských stredovekých legiend

##### **Prierezové témy**

###### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- má pozitívny vzťah k druhým ľuďom

- ovláda a riadi svoje konanie a správanie tak, aby bol so sebou spokojný a vážil si sám seba
- cení si vlastnú jedinečnosť a rešpektuje jedinečnosť ostatných
- rozvíja sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie a osobný život

## 5. TÉMA: BOH A ČLOVEK

**Hodinová dotácia témy:** 2 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 4 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** sviatosti, znaky, život, vzťahy, Trojica, človek

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť schopnosť vytvárať vzťahy na základe spätného pohľadu na svoj počiatok. Definovať učenie o vzťahoch Najsvätejšej Trojice na podklade KKC. Nájsť analógiu medzi vzťahmi Najsvätejšej Trojice a schopnosťou človeka vytvárať vzťahy. Posúdiť svoju sieť vzťahov. Definovať sviatosti.

**Afektívny cieľ:** Oceniť hodnotu osobných vzťahov. Uvedomiť si prítomnosť Božej blízkosti vo sviatostiach spôsobom, ktorý oslovuje zmysly.

**Psychomotorický cieľ:** Nakresliť sieť svojich vzťahov. Na ceste svojho života znázorniť dôležité udalosti a priradiť k nim sviatosti sprevádzajúce tieto udalosti.

### Obsahový štandard

Sviatosti – aktuálne pôsobenie Boha v živote človeka od narodenia až po smrť.

Človek žijúci vo vzťahoch ako obraz Trojice.

### Výkonový štandard

Žiak vie

- opísať schopnosť človeka vytvárať vzťahy na základe spätného pohľadu na svoj počiatok
- vytvárať plnohodnotné vzťahy
- nájsť analógiu medzi vzťahmi Najsvätejšej Trojice a schopnosťou človeka vytvárať vzťahy
- definovať učenie o vzťahoch Najsvätejšej Trojice na podklade KKC.
- definovať sviatosti
- disponovať sa pre prítomnosť Božej blízkosti vo sviatostiach spôsobom, ktorý oslovuje zmysly človeka

### Rozvoj kompetencií

#### sociálne a interpersonálne:

Žiak

- je pripravený byť v interakcii s inými ľuďmi v rôznych kontextoch
- nachádza si svoje miesto v spoločnosti iných ľudí

#### existenciálne:

Žiak

- sviatosti vníma ako symbolické znaky sprítomňujúce aktuálne Božie pôsobenie vo svojom živote a prijíma ich ako pomoc pri prekonávaní životných prekážok
- Božiu trojjedinosť chápe ako symbol kvality Božieho bytia a kvality medziľudských vzťahov, je otvorený pre uvedenú skutočnosť

### Prierezové témy

#### Osobnostný a sociálny rozvoj:

Žiak

- je pripravený byť v interakcii s inými ľuďmi v rôznych kontextoch

## 6. TÉMA: ČLOVEK V SPOLOČENSTVE

**Hodinová dotácia témy:** 4 hod pre školy s jednohodinovou dotáciou/ 8 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

**Kľúčové pojmy:** sexualita, muž, žena, povolanie, slávenie, spoločenstvo

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť úlohu a význam sexuality človeka. Vysvetliť črty a význam pohlavnosti človeka v manželstve a rodine. Vysvetliť poslanie jednotlivých povolání, ich prínos pre cirkev a spoločnosť. Uviesť ľudský, náboženský a kresťanský dôvod na potrebu slávania v živote človeka aj ľudského spoločenstva. Zdôvodniť kresťanské slávenie nedele a sviatkov.

**Afektívny cieľ:** Oceniť hodnotu otcovstva a materstva. Upevniť vedomie zodpovednosti za vlastné správanie a za svoju budúcnosť. Oceniť hodnotu jednotlivých povolání. Vnímať slávnosť ako hodnotu, ktorá dáva životu hlbší rozmer.

**Psychomotorický cieľ:** Podieľať sa v skupine na hraní životných rolí potrebných k stabilite vzťahu. Hľadať si svoje miesto v cirkvi. Formovať návyk modlitby za spoznanie svojho životného povolania.

### Obsahový štandard

Boží obraz človeka ako muža a ženy, sexualita ako dar a úloha, sociálne role muža a ženy, rizikové sexuálne správanie.

Povolanie ako služba ľuďom (manželstvo, kňazstvo, zasvätený život).

Podstata slávania v spoločenstve (vzťah k času, k ľudskému spoločenstvu, k transcendentnu).

Zmysel slávania kresťanskej nedele – deň Pána a deň pre človeka, sviatky, farské spoločenstvo.

### Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť úlohu, význam a črty sexuality človeka v manželstve a rodine
- zdôvodniť dôležitosť kultivovanej sexuality
- na základe Božieho obrazu človeka ako muža a ženy oceniť vzťah medzi mužom a ženou a zdôvodniť rovnoprávnosť ich životných rolí – otcovstva a materstva
- oceniť hodnotu otcovstva a materstva
- upevniť vedomie zodpovednosti za vlastné správanie, za svoju budúcnosť
- vymenovať škálu povolání v cirkvi
- vysvetliť povolanie z pohľadu služby človeku
- vysvetliť poslanie jednotlivých povolání a ich prínos pre cirkev a spoločnosť
- demonštrovať ľudský, náboženský a kresťanský dôvod potreby slávania v živote človeka aj ľudského spoločenstva
- vnímať slávnosť ako hodnotu, ktorá dáva životu hlbší rozmer
- zdôvodniť kresťanské slávenie nedele a sviatkov
- aktívne sa podieľať na slávení liturgie vo farskom spoločenstve

### Rozvoj kompetencií

#### sociálne a interpersonálne:

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri riešení danej úlohy, oceňuje skúsenosti druhých ľudí

#### občianske:

Žiak

- je otvorený pre aktívnu účasť na slávnostiach v spoločnosti ako aj na liturgických sláveniach vo farskom spoločenstve



## **existenciálne**

Žiak

- v medziľudských vzťahoch vníma túžbu človeka po prekročení samého seba, uvedomuje si možnosť jej zneužitia
- rozumie kresťanskému pohľadu na ľudskú sexualitu, jej úlohu v manželstve a rodičovstve a vníma ju ako výzvu pre svoju osobnú prípravu na zodpovedné rodičovstvo
- vyberá si z alternatív s uvedomovaním si následkov rizikového sexuálneho správania
- stanovuje si životné ciele, svoj život chápe ako výzvu pre voľbu životného povolania
- oceňuje hodnotu času, ktorý nie je naplnený výkonom alebo únikom z reality, ale stretnutím so sebou, s druhými a s Bohom
- rozumie štruktúre a podstate slávania kresťanskej nedele a oceňuje jej prínos pre rozvoj vlastnej spirituality a kresťanského spoločenstva

## **Prierezové témy**

### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- nachádza si svoje miesto v spoločnosti iných ľudí
- v medziľudských vzťahoch vníma túžbu človeka po prekročení samého seba, zároveň si uvedomuje možnosti jej zneužitia

# RÁMCOVÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDMET NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

## 2. ročník stredných škôl, štvorročných gymnázií a 6. ročník osemročných gymnázií

### Ročníková téma: HODNOTY A ROZHODNUTIA

Žiaka charakterizuje vytváranie obrazu o sebe samom. Hovoríme o hľadaní vlastnej identity, ktorej predstupňom je *zvnútornenie hodnôt*. Podľa náboženského pedagóga O. Betza by mladý človek počas tohto hľadania mal nájsť svoj stred, potom z tohto stredy vyjsť, a takto dať svojmu životu celistvosť. Nájsť svoje miesto v spoločnosti, zmysel svojho života, trvalú životnú orientáciu, a to všetko na základe *svojho vlastného rozhodnutia*. Tento proces hľadania a nachádzania seba sťažuje tlak okolitého sveta, ktorý nalieha na prispôsobenie sa mladého človeka móde, či životnému štýlu. Mladý človek má súčasne problémy s vlastným vnútrom, so svojimi neistotami a úzkosťami.

Viera žiaka sa v tomto období môže stať hlbšou, osobnejšou, ale aj kritickejšou. Boh sa pre život mladého človeka môže stať mimoriadne dôležitou hodnotou, ale do veľkého rozmeru môže prerásť aj v sklamanie. V každom prípade platí, že spojenie vlastného presvedčenia so životnými hodnotami podporuje identitu a posilňuje pocit spolupatričnosti s ostatnými ľuďmi. Ak sa v živote žiaka Boh stane najvyššou hodnotou, potom všetky ostatné hodnoty dostanú vzhľadom naň svoje správne miesto a význam.

### Ročníkový symbol: RUKY

**Ročníkový cieľ:** Objavovať hodnotu človeka stvoreného na Boží obraz. Zdôvodniť potrebu budovania plnohodnotného života. Formovať návyk kritického myslenia a hodnotenia pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi. Oceniť úlohu cirkvi pri odovzdávaní hodnôt. Vnímať potrebu vlastnej angažovanosti pri vytváraní Európy s ľudskou tvárou. Nadobudnúť základné zručnosti interiorizácie kresťanských hodnôt.

### 1. TÉMA: MOJE HODNOTY

**Hodinová dotácia témy:** 2 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 4 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** hodnoty, životný štýl

#### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť pojem hodnota. Posúdiť podiel výberu hodnôt na tvorbu životného štýlu.

**Afektívny cieľ:** Prejaviť záujem o pravé hodnoty vo svojom živote.

**Psychomotorický cieľ:** Zostaviť rebríček svojich hodnôt. Vytvoriť profily rôznych životných štýlov.

#### Obsahový štandard

Hodnoty. Reflexia vlastného rebríčka hodnôt.

Životný štýl.

#### Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť pojem hodnota
- usporiadať vlastný rebríček hodnôt
- posúdiť podiel výberu hodnôt na tvorbu životného štýlu
- na konkrétnych príkladoch porovnať rôzne životné štýly

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- volí správne komunikačné stratégie

#### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- oceňuje pravé hodnoty.
- je schopný transformovať možné dopady svojich rozhodnutí

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- na základe poznania a skúsenosti vníma ako dôležité rozhodnutie pre vlastný svetonázorový postoj
- je pripravený zamerať sa na pozitívne hodnoty

## **2. TÉMA: HODNOTY ŽIVOTA**

**Hodinová dotácia témy:** 6 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 12 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou

#### **Kľúčové pojmy:**

stvorenie, mýtus (mýtos), veda (logos), správcovstvo človeka, pohlavnosť, hodnota čistoty, hodnota života, manželstvo, rodina

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Položiť si základné existenciálne otázky. Vysvetliť chápanie mýtickosti mýtu, to znamená jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu o stvorení sveta a človeka. Na podklade biblického textu vyvodíť závery pre život človeka ako muža a ženy v ich nerozlučnom spoločenstve. Obhájiť právo človeka na život od počatia, na vedeckom podklade a na základe učenia KKC. Posúdiť hodnotu rodiny a pomenovať jej ohrozenia v súčasnosti.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si aktuálnosť biblického posolstva správy o stvorení sveta a človeka pre dnešnú dobu. Vnímať túžbu človeka po prekročení samého seba ako základ túžby človeka po láske k človeku a k Bohu. Pozorovať zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a plodnosti. Prejaviť zdravú sebaúctu a vzájomnú úctu. Uvedomiť si dôstojnosť ľudského života ako prvej hodnoty, za ktorú sme zodpovední.

**Psychomotorický cieľ:** Pozorovať snahu človeka v každej dobe, hľadať odpovede na základné existenciálne otázky. Vytvoriť pravidlá pre jednotlivcov aj pre spoločnosť na ochranu prírody. Podieľať sa na aktivitách na ochranu života od počatia.

#### **Obsahový štandard**

Obraz sveta v mýte a v logu. Biblická správa o stvorení (Gn 1,1–2,4).

Veda a viera – dve nezávislé odvetvia hľadajúce pravdu.

Správcovstvo Zeme človekom. Etika životného prostredia z kresťanského pohľadu.

Človek ako spoločenstvo osôb. Manželstvo - jeho zmysel a význam z pohľadu štátu a Cirkvi. Liturgia sviatosti manželstva. Manželský sľub. Plodnosť.

Hodnota života. Riešenie problémovej úlohy - príbeh s mravnou dilemou (potrat).

#### **Výkonový štandard**

Žiak vie

- zdôvodniť snahu človeka v každej dobe, hľadať odpovede na základné nemenné existenciálne otázky
- vysvetliť chápanie mýtickosti mýtu - jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu o stvorení sveta a človeka
- opísať historické pozadie vzniku oboch správ o stvorení sveta a človeka vo Svätom písme
- porovnať vedu a vieru ako dve cesty vedúce k pravde

- vysvetliť správcovstvo Zeme človekom na pozadí Gn1,27-30
- sformulovať posolstvo biblického textu o správcovstve Zeme človekom a porovnať ho s myšlienkami platnými v zákonoch krajín a v myslení ľudí
- vnímať súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu
- sformulovať možné riešenia pre zdravé životné prostredie
- uvedomiť si aktuálnosť posolstva biblickej správy o stvorení sveta a človeka pre dnešnú dobu
- vnímať túžbu človeka po prekročení samého seba ako základ túžby človeka po láske k človeku a k Bohu
- na podklade biblického textu vyvodiť závery pre život človeka ako muža a ženy v ich nerozlučnom spoločenstve
- vysvetliť symbolické úkony liturgie sviatosti manželstva
- vysvetliť úlohu a poslanie manželstva
- zdôvodniť úlohu štátu a Cirkvi pri ochrane rodiny a jej morálnych hodnôt
- posúdiť hodnotu rodiny a pomenovať jej ohrozenia v súčasnosti
- oceniť zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a plodnosti
- prejaviť zdravú sebaúctu a vzájomnú úctu
- vysvetliť morálny aspekt abortu
- uviesť následky abortu na telesné a duševné zdravie ženy
- vymenovať dokumenty Cirkvi o nedotknuteľnosti života
- vysvetliť kresťanský pohľad na hodnotu individuálneho ľudského života
- obhájiť právo človeka na život od počatia, na vedeckom podklade a na podklade učenia KKC
- uvedomiť si dôstojnosť ľudského života ako prvej hodnoty, za ktorú sme zodpovední
- zapojiť sa do aktivít za ochranu ľudského života pred narodením

#### **Rozvoj kompetencií:**

##### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- rozumie mýtickosti mýtu – teda jeho pravdivosti, vo vzťahu k biblickému textu, integruje náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu
- kladie si otázky, porovnáva, oponuje, argumentuje
- získava informačné zdroje a informácie, vie vyberať a triediť informácie z rôznych informačných prameňov

##### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- rozumie symbolickému spôsobu vyjadrovania jazyka Biblie a jazyka Cirkvi, dokáže integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied, prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito odborními aj v ďalšom živote

##### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim z kresťanstva (obraz), vníma ich ako výraz kresťanského učenia a kresťanskej tradície

##### **občianske kompetencie:**

Žiak

- oceňuje životné vzory, prijíma ich morálne postoje pre svoj ďalší rozvoj a reálny život

##### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- rozumie pohľadu na ľudskú lásku vo svetle kresťanskej viery a oceňuje ju ako hodnotu
- na základe poznania človeka ako Božieho obrazu ocení vzťah medzi mužom a ženou a akceptuje rovnoprávnosť ich životných rolí otcovstva a materstva

- pozná princípy a úlohu plodnosti človeka, plodnosť chápe ako výzvu k zodpovednému prežívaniu rodičovstva
- je pripravený vnímať rôzne podoby života podľa kritérií Božieho slova a podľa nich charakterizovať kresťanský životný štýl

#### **pracovné kompetencie:**

Žiak

- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupuje k uskutočneniu svojich cieľov

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- na základe poskytnutých vedeckých dôkazov a biblických prameňov vytvorí záver - pohľad na človeka a svet vo svetle kresťanskej viery
- uvedie dôvody pre uvedený záver s využitím poskytnutých údajov z pohľadu vedy a biblických prameňov ako výzvy pre hlboko ekologický postoj k sebe, k druhým ľuďom a k prírode.
- oceňuje právo na dôstojnosť človeka od počatia
- prevzatím zodpovednosti za rozvoj vlastného života uplatňuje úctu k právu na dôstojnosť človeka
- posúdi mravný aspekt umelého potratu a je pripravený zapojiť sa do aktivít za ochranu ľudského života pred narodením

#### **Prierezové témy**

##### **Mediálna výchova:**

Žiak

- osvojí si schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, hodnotné a pozitívne obsahy a dokáže sa brániť negatívnym vplyvom médií

##### **Ochrana života a zdravia:**

Žiak

- oceňuje zvláštnosti, krásu a dobro vyplývajúce z vlastnej pohlavnosti a plodnosti a rozhoduje sa v záujme podpory a ochrany zdravia

##### **Environmentálna výchova:**

Žiak

- na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi a biblického posolstva, chápe, analyzuje a hodnotí vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím
- vníma stvorenie ako dar, človeka ako dielo Božej lásky a ústredný bod Božieho záujmu, je pripravený zodpovedne prijať svoj podiel na spoluvytváraní sveta
- chápe základné ekologické súvislosti a environmentálne problémy, rešpektuje požiadavky na kvalitné životné prostredie

### **3. TÉMA: ŠÍRENIE KRESŤANSKÝCH HODNÔT V EURÓPE**

**Dotácia hodín:** 6 hod pre školy s jednohodinovou dotáciou/ 12 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** autorita, hierarchia, obrazy Cirkvi, šírenie kresťanstva, prenasledovanie kresťanov, vznik mníšstva, kríza hodnôt – osvietenstvo, sekularizmus, konzumizmus, hodnoty v súčasnej Európe

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Položiť si otázky o vonkajšej povahe Cirkvi (hierarchia, autorita). Vysvetliť úlohu hierarchie v Cirkvi. Prostredníctvom biblických obrazov Cirkvi vyjadriť vnútornú povahu Cirkvi. Opísať šírenie kresťanstva v prvých storočiach a vznik mníšstva. Ohraničiť pravdivosť kresťanskej legendy voči historickým faktom. Analyzovať dôsledky osvietenstva, konzumizmu a sekularizmu na život človeka v súčasnosti.

**Afektívny cieľ:** Oceniť úlohu Cirkvi pri šírení kresťanských hodnôt v Európe. Pozorovať znaky a pravdivosť kresťanských legend. Prejaviť záujem o dianie v Cirkvi.

**Psychomotorický cieľ:** Formovať návyk kritického myslenia a hodnotenia pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v Cirkvi.

### **Obsahový štandard**

Hierarchia v Cirkvi. Autorita. Reflexia vlastného postoja k autoritám.

Biblické obrazy Cirkvi: Boží ľud na ceste, ovčinec, roľa, stavba, vinica, telo...

Šírenie kresťanstva, prenasledovanie kresťanov (sv. Pavol).

Legendy o mučeníkoch a symbolický význam legendy. Milánsky edikt a jeho dôsledky.

Vznik mníšstva (sv. Benedikt).

Kresťanské korene Európy a kríza hodnôt v súčasnosti (sekularizmus, konzumizmus).

### **Výkonový štandard**

Žiak vie

- definovať Cirkev
- vymenovať a definovať znaky Cirkvi
- opísať biblické obrazy Cirkvi
- zdôvodniť založenie Cirkvi Ježišom Kristom
- zdôvodniť potrebu autority
- porovnať hierarchiu s anarchiou a vyvodiť závery pre život v ľudskom spoločenstve
- vysvetliť hierarchické usporiadanie v Cirkvi
- opísať šírenie kresťanstva sv. Pavlom
- vnímať prepojenie židovskej a helenistickej kultúry vďaka sv. Pavlovi
- zhrnúť šírenie kresťanstva v prvých troch storočiach
- charakterizovať legendu ako literárny útvar, rozlíšiť ju od historickej správy a rozumie spracovaniu historických faktov v symbolickej reči legendy o stotníkovi Félixovi
- opísať počiatky vzniku mníšstva
- pozorovať Cirkev v jej dejinnom zápase pri uskutočňovaní Ježišovho odkazu
- aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť osvietenstvo ako dejinný jav
- pomenovať prvky konzumného spôsobu života v súčasnosti
- analyzovať dôsledky osvietenstva, sekularizmu a konzumizmu na život súčasného človeka
- uvedomiť si dôvody pre súčasné myslenie človeka na pozadí vývinu európskeho myslenia
- zaujať vlastný kritický postoj k pozitívnym aj negatívnym javom v spoločnosti a v Cirkvi

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- získava informačné zdroje a informácie, vie vyberať a triediť informácie z rôznych informačných prameňov
- dokáže preskúmať rôzne druhy prameňov informácií a vie ich využívať

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- rozumie symbolickému spôsobu vyjadrovania jazyka Biblie a jazyka Cirkvi, dokáže integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied, prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito odbormi aj v ďalšom živote

#### **občianske kompetencie:**

Žiak

- chápe úlohu autority a osvojí si kritický prístup k autoritám
- vníma napätie medzi vnútornou poslušnosťou voči autoritám a nutnosťou odmietnuť poslušnosť pri zneužití autority

- vzhľadom na poskytnuté historické fakty európskeho kresťanstva posúdi dôležité pozitívne a negatívne udalosti, zhodnotí interpretáciu z pohľadu Cirkvi a vyvodí závery pre svoj kritický postoj
- kultivuje vlastný vzťah ku kultúre v jej historickom a kultúrnom kontexte
- integruje náboženský rozmer života do celku kultivácie vlastného vzťahu ku kultúre
- oceňuje životné vzory, prijíma ich morálne postoje pre svoj ďalší rozvoj a reálny život

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- prednesie argumentácie k súčasnému mysleniu človeka na pozadí vývinu európskeho myslenia

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- uskutočňuje vo svojom živote kresťanské princípy v duchu solidarity a lásky

#### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje prínos kresťanskej kultúry pre Európu v jej histórii a rozvíja vedomie spolupatričnosti k európskemu civilizačnému a kultúrnemu okruhu
- prejavuje záujem o minulosť a súčasnosť európskej civilizácie
- v legende o stotníkovi Félixovi objaví poslanstvo pre svoj život
- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim s kresťanstva (obraz), vníma ich ako výraz kresťanského učenia a kresťanskej tradície

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- analyzuje dôležité faktory ovplyvňujúce myslenie a životný štýl súčasného človeka, je schopný vyvodiť závery pre svoj život

#### **Prierezové témy**

##### **Mediálna výchova:**

Žiak

- osvojí si schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, hodnotné a pozitívne obsahy a dokáže sa brániť negatívnym vplyvom médií

##### **Multikultúrna výchova:**

Žiak

- akceptuje kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu
- rozvíja postoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti

## **4. TÉMA: KRESŤANSKÉ HODNOTY V SPOLOČNOSTI**

**Dotácia hodín:** 2 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 4 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** politika, štát, Cirkev

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Zdôvodniť spoločnosť človeka. Posúdiť vzťah Cirkvi a štátu v dejinách. Rozlíšiť úlohu Cirkvi a úlohu politiky.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si slobodu ale aj zodpovednosť jedinca voči ostatným. Oceniť úlohu Cirkvi a úlohu štátu v spoločnosti.

**Psychomotorický cieľ:** Podieľať sa na spoločnej práci v triede. Navrhnuť osobné možnosti zodpovednosti za spoločenské a politické dianie.

### **Obsahový štandard**

Človek ako súčasť celku.

Úloha Cirkvi, úloha politiky.

Vzťah štátu a Cirkvi v dejinách (konštantínovský obrat, investitúra, pápežský štát, francúzska revolúcia a jej dôsledky pre vzťah Cirkvi a štátu, obdobie totality, súčasný vzťah Cirkvi a štátu v SR).

KKC 1878 – 1912

### **Výkonový štandard**

Žiak vie

- zdôvodniť spoločenskú úlohu človeka
- definovať úlohu Cirkvi a politiky
- vymenovať rozdiely medzi štátom a Cirkvou
- rozlíšiť úlohu Cirkvi a úlohu politiky
- aplikovať poznatky z dejepisu a posúdiť vzťah Cirkvi a štátu v dejinách
- vymenovať pozitívne prvky demokratického systému a jeho riziká
- oceniť prínos štátu a Cirkvi pre dobro jednotlivca a spoločnosti
- uviesť príklady pre vlastné možnosti ovplyvnenia spoločenského diania v obci, štáte, vo farnosti a v Cirkvi

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- získava informačné zdroje a informácie, vie vyberať a triediť informácie z rôznych informačných prameňov
- volí správne komunikačné stratégie

#### **občianske kompetencie:**

Žiak

- vyvážene chápe svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti
- uvedomuje si základné humanistické hodnoty, uplatňuje a ochraňuje princípy demokracie
- pozná základné demokratické princípy, vlastnosti a hranice demokratickej vlády, je otvorený pre možnosť vlastného rozhodovania v demokracii a z toho vyplývajúcej zodpovednosti (príprava na účasť vo voľbách)
- vníma napätie medzi vnútornou poslušnosťou voči autoritám a nutnosťou odmietnuť poslušnosť pri zneužití autority
- oceňuje životné vzory, prijíma ich morálne postoje pre svoj ďalší rozvoj a reálny život
- je pripravený rešpektovať a uplatňovať mravné princípy a pravidlá spoločenského spolunažívania

## **5. TÉMA: PRAMENE PLNOHODNOTNÉHO ŽIVOTA**

**Dotácia hodín:** 6 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 12 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** modlitba, vlastný stred, Otče náš, modlitba viery, okultizmus, zázraky, sviatosti

### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Položiť si kritické otázky o svojej vlastnej viere v Boha a vzťahu k nemu. Opísať jednotlivé formy modlitby. Pomenovať podmienky dobrej modlitby a ťažkosti v modlitbe. Vysvetliť štruktúru modlitby Otče náš a charakterizovať jednotlivé prosby tejto modlitby. Opísať zázraky vyliečenia v príbehoch prírodných a antických národov, zázraky v kresťanstve a vysvetliť biblické chápanie zázraku. Analyzovať negatívne vplyvy okultizmu. Zdôvodniť význam sviatostí pre osobný rast vo viere.

**Afektívny cieľ:** Vnímať svoj vlastný stred. Prehĺbiť vlastné hľadanie Boha do osobného vzťahu s ním v modlitbe. Oceniť hodnotu stretnutia sa s Bohom v modlitbe. Vnímať sviatosti ako dotyk Ježišovej prítomnosti v dnešnej dobe.

**Psychomotorický cieľ:** Rozvíjať schopnosť stíšenia a načúvania, ako základných schopností k chápaniu skutočnosti, v ktorej môže objaviť hlbšiu dimenziu. Písomne vyjadriť svoj postoj k zázraku. Formovať návyk pravidelnej modlitby a prístupovania k sviatostiam.



## **Obsahový štandard**

Modlitba ako mlčanie pred Bohom (cesta z vonkajšieho do vnútorného sveta, KKC 2563)

Modlitba Otče náš.

Ježiš vypočuje modlitbu (zázraky – Ježišove uzdravenia dotykom rúk)

Sviatosti (Ježišove uzdravenia cez ruky a gestá vysluhovateľa sviatosti)

## **Výkonový štandard**

Žiak vie

- položiť si kritické otázky k svojej vlastnej viere v Boha a vzťahu k nemu
- definovať modlitbu na podklade KKC
- zdôvodniť potrebu modlitby pre svoj život
- vymenovať podmienky dobrej modlitby
- pomenovať ťažkosti, s ktorými sa človek stretáva na ceste modlitby
- rozlíšiť rôzne druhy modlitieb
- stíšiť sa a načúvať
- prehĺbiť vlastné hľadanie Boha do osobného vzťahu s ním v modlitbe
- vysvetliť štruktúru modlitby Otče náš
- charakterizovať jednotlivé prosby modlitby Otče náš
- vysvetliť význam modlitby pre život človeka
- písomne vyjadriť svoj postoj k zázrakom
- opísať zázraky vyliečenia v príbehoch prírodných a antických národov, zázraky v kresťanstve a vysvetliť biblické chápanie zázraku
- vysvetliť význam sviatostného života pre svoj duchovný život
- vnímať sviatosti ako dotyk Ježišovej prítomnosti v dnešnej dobe
- analyzovať negatívne vplyvy okultizmu

## **Rozvoj kompetencií:**

### **komunikačné kompetencie**

Žiak

- dokáže preskúmať rôzne druhy prameňov informácií a vie ich využívať
- je pripravený rozvíjať symbolické vnímanie sveta, na základe ktorého dokáže charakterizovať konkrétne sviatosti v kontexte Božieho pôsobenia v živote človeka
- rozumie symbolickému výrazu rúk a je pripravený pre hlbšie chápanie Božej prítomnosti vo sviatostiach
- rozumie symbolickému vyjadrovaniu v kresťanských rituáloch a slávnostiach a tvorivo ich využíva pre svoj spirituálny rozvoj

### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- rozumie symbolickému spôsobu vyjadrovania jazyka Biblie a jazyka Cirkvi, dokáže integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito odbormi aj v ďalšom živote

### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- vníma, rozpozná a pochopí problém, premyslí a naplánuje riešenie problému

### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- osvojí si kritéria pre rozlíšenie negatívnych javov okultizmu, špiritizmu a mágie

### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- chápe vyjadrovanie pravdy o svete pomocou rôznych literárnych a myšlienkových foriem
- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim s kresťanstva (obraz, literatúra, stavba), vníma ich ako výraz kresťanského učenia

### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- je pripravený vnímať hĺbku osobného dialógu s Bohom
- reflektuje svoje životné situácie v kontexte hodnôt formulovaných v modlitbe Otče náš
- aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky spirituality
- je presvedčený o procese nachádzania zmyslu a vlastného človečenstva v stretnutí s Bohom, ktorého výrazom je kresťanský životný štýl

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- na základe skúsenosti vnútornej koncentrácie a meditácie je schopný hlbšej reflexie pri vytváraní vlastného sebaobrazu
- uskutočňuje vo svojom živote kresťanské princípy v duchu solidarity a lásky

## **6. TÉMA: PLNOSŤ ŽIVOTA**

**Dotácia hodín:** 3 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/ 6 hod pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** utrpenie, choroba, eutanázia, paliatívna starostlivosť, smrť, posmrtný život, reinkarnácia

### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Položiť si otázky o živote a smrti. Uviesť rozdielne pohľady na starobu a chorobu človeka v súčasnej spoločnosti, porovnať ich s kresťanským pohľadom na hodnotu človeka a vyvodiť závery pre svoj život. Posúdiť mravný aspekt eutanázie. Interpretovať učenie Cirkvi o smrti a posmrtnom živote. Vysvetliť význam sviatosti pomazania chorých, orientovať sa v obradoch kresťanského pohrebu a rozoznať v nich znamenia kresťanskej viery vo vzkriesenie mŕtvych.

Na rôznych ukázkach myslenia ľudí v rôznej dobe a kultúre, zdôvodniť túžbu po nesmrteľnosti, ktorú v sebe nosí každý človek. Porovnať kresťanské učenie o posmrtnom živote s učením iných náboženstiev. Vyvodiť závery pre svoj život z apokalyptického rozmeru sveta z pohľadu kresťanstva.

**Afektívny cieľ:** Integrovať do svojho života jeho konečnosť, zmysel utrpenia a otázky o živote po smrti. Vnímať paradox smrti a nového života. Oцениť kresťanské posolstvo nádeje o posmrtnom živote.

**Psychomotorický cieľ:** Výtvarne vyjadriť abstraktné pojmy: smrť a život. Spoločne vytvoriť propagačný materiál (nástenka, www stránka...) na tému: Kresťan a večný život.

### **Obsahový štandard**

Právo na dôstojné umieranie (paliatívna liečba). Možnosti a hranice paliatívnej liečby. Kresťanský zmysel utrpenia. Mravný aspekt eutanázie.

KKC 2276 – 2279.

Sviatosť pomazania chorých.

Smrť (klinická, biologická). Obrady kresťanského pohrebu.

Učenie Cirkvi o posmrtnom živote: osobitný súd, nebo, očistec, peklo.

KKC 1051 -1060.

Nový Jeruzalem.

## **Výkonový štandard**

Žiak vie

- položiť si otázky o živote a smrti
- uviesť rozdielne pohľady na starobu a chorobu v súčasnej spoločnosti
- porovnať ich s kresťanským učením a vyvodiť závery pre svoj život
- charakterizovať sviatosť pomazania chorých, orientovať sa v obradoch kresťanského pohrebu a rozoznať v nich znamenia kresťanskej viery vo vzkriesenie mŕtvych
- pomenovať príčiny najčastejšieho nepochopenia sviatosti pomazania chorých u veriacich
- na rôznych ukázkach myslenia ľudí v rôznej dobe a kultúre zdôvodniť túžbu po nesmrteľnosti, ktorú v sebe nosí každý človek
- interpretovať učenie Cirkvi o smrti a posmrtnom živote
- vysvetliť eschatologické pojmy (nesmrteľná duša, osobitný a posledný súd, posmrtný život, odpustky)
- vnímať paradox smrti a nového života
- integrovať do svojho života jeho konečnosť, zmysel utrpenia a otázky o živote po smrti
- definovať reinkarnáciu
- vysvetliť rozdiely aj spoločné prvky v učení svetových náboženstiev k problematike utrpenia a smrti
- porovnať a vysvetliť učenie Cirkvi o večnom živote s učením iných náboženstiev
- oceniť kresťanské posolstvo nádeje o posmrtnom živote
- vyvodiť závery pre svoj život z apokalyptického rozmeru sveta z pohľadu kresťanstva

## **Rozvoj kompetencií:**

### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- získava informačné zdroje a informácie, vie vyberať a triediť informácie z rôznych informačných prameňov

### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- samostatne rieši problém s dôrazom na etický princíp k chorým a starým ľuďom, kriticky myslí, hľadá kritéria pre voľbu riešenia problémov, zdôvodní návrhy svojich riešení s ohľadom na učenie Cirkvi

### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- rozumie symbolickému spôsobu vyjadrovania jazyka Biblie a jazyka Cirkvi, dokáže integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied, prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito obormi aj v ďalšom živote

### **sociálne a interpersonálne:**

Žiak

- vníma životnú situáciu starého a chorého človeka, uvažuje nad hodnotami, ktoré môže uskutočniť starý, chorý a hendikepovaný človek
- vníma zodpovednosť dospelšej generácie za starnúcu generáciu, ktorej patrí úcta
- je schopný vyjadriť svoj postoj k utrpeniu druhého človeka, potešiť ho a pomôcť mu

### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- osvojí si tvorivý prístup k umeleckým dielam vyrastajúcim s kresťanstvom (obraz, literatúra, stavba, hudba), vníma ich ako výraz kresťanského učenia a kresťanskej tradície
- chápe vyjadrovanie pravdy o svete pomocou rôznych literárnych a myšlienkových foriem

**existenciálne kompetencie:**

Žiak

- hospicovú starostlivosť chápe ako možnosť dôstojného zomierania a paliatívnu medicínu ako spojenie vedy a ľudskosti
- uznáva hodnotu individuálneho ľudského života a dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon
- je pripravený klásť si otázky o zmysle utrpenia vo svete a reflektovať postoj vlastnej viery v konfrontácii s kresťanskou odpoveďou spojenou s vierou a nádejou vo vzkriesenie
- rozvíja vo svojom živote rozmer večnosti

**Prierezové témy****Mediálna výchova:**

Žiak

- osvojí si schopnosť kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, vie objaviť hodnotné a pozitívne obsahy a dokáže sa brániť negatívnym vplyvom médií

**Osobnostný a sociálny rozvoj**

Žiak

- integruje do svojho života prosociálne hodnoty, postoje a sociálne normy
- uskutočňuje vo svojom živote kresťanské princípy v duchu solidarity a lásky

# RÁMCOVÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDMET NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

## 3. ročník stredných škôl, štvorročných gymnázií a 7. ročník osemročných gymnázií

### Ročníková téma: IDENTITA A POZNANIE

Z aspektu postojovej orientácie možno povedať, že zvnútornenie vlastnej identity žiaka ide cez nachádzanie hodnôt. Nová identita je do istej miery pokračovaním detskej identity, ku ktorej pristupujú nové prvky. Ovplyvňuje to aj prevládajúca identita skupiny vrstovníkov, ku ktorej patrí. Pokiaľ sa žiak nevie s ňou stotožniť, spôsobuje to problémy. Komplexnosť úloh, pred ktorú je žiak postavený, často vedie ku kríze. Hľadanie identity môže aj zlyhať: môže vzniknúť konflikt medzi možnými identitami, tendencia stať sa playboyom alebo dobrodruhom, prepadnúť drogám, alebo neistota, ktorá vyžaduje stále potvrdzovanie.

S ohľadom na zdravý náboženský vývoj žiakov je potrebné prehľbovať štyri faktory zdravého náboženského vývinu podľa prof. B. Groma SJ (stíšenie - meditácia, sebaoceňovanie, vďačnosť v zmysle pozitívneho hodnotenia sveta a druhých a prosociálnosť). V tomto období sa upevňuje sebaoceňovanie a vyučujúci to má podporovať. Z emocionálneho hľadiska dochádza k postupnému upokojeniu, k upevneniu sebaoceňovania, k zrelšiemu prehľbovaniu vzťahu k ľuďom.

### Ročníkový symbol: LABYRINT

**Ročníkový cieľ:** Definovať pôvod dôstojnosti človeka podľa učenia Cirkvi. Objavovať vlastnú identitu spoznávaním samého seba a svojich blízkych. Rozvíjať postoje v duchovnom rozmere človeka. Nachádzať vlastnú identitu v Ježišovi Kristovi.

### 1. TÉMA: POZNÁVAŤ SEBA A BOHA

**Hodinová dotácia témy:** 4 hod pre školy s jednogodinovou dotáciou/8 hod. pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** identita, sebaopoznávanie, poznávanie Boha

#### Ciele témy

**Kognitívny cieľ:** Osvojiť si realistický pohľad na seba. Vysvetliť poznávanie Boha ako ontologickú potrebu. Vysvetliť kresťanské dôvody pre racionálne poznávanie Boha a analyzovať ich.

**Afektívny cieľ:** Vnímať dôležitosť porozumenia sebe a potrebu sebakorekcie pre osobný rast. Akceptovať hranice ľudského poznania. Reflexiou vlastnej skúsenosti si uvedomiť potrebu a túžbu človeka po poznaní. Uvedomiť si hranice ľudských možností pre pomenovanie skutočnosti presahujúcej človeka.

**Psychomotorický cieľ:** Formovať návyk k stálemu osobnému rozvoju v celistvosti (trojrozmernosť človeka).

#### Obsahový štandard

Hľadanie identity

Ja (sebavedomie, sebareflexia, sebakorekcia, sebaopoznanie, sebadôvera)

Hranice človeka a jeho možnosti pri poznávaní Boha

Argumenty spoznávanie Boha prirodzeným svetlom rozumu (kresťanská filozofia - Tomáš Akvinský)

#### Výkonový štandard

Žiak vie:

- poznať a uvedomiť si svoje osobnostné vlastnosti, temperament, reagovanie a správanie v bežnej situácii, ale aj v situácii záťaže, stresu, krízy
- si osvojiť realistický pohľad na seba
- vnímať dôležitosť porozumenia sebe samému a potreby sebakorekcie pre osobný rast
- formovať návyk k stálemu osobnému rozvoju v celistvosti (trojrozmernosť človeka)

- reflexiou vlastnej skúsenosti uvedomiť si potreby túžby človeka po poznaní
- vysvetliť poznávanie Boha ako ontologickú potrebu
- vysvetliť kresťanské dôvody pre racionálne poznávanie Boha a analyzovať ich
- akceptovať hranice ľudského poznania
- uvedomiť si hranice ľudských možností pre pomenovanie skutočnosti presahujúcej človeka

### **Rozvoj kompetencií**

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- integruje náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- účinne spolupracuje v skupine, na základe poznania alebo prijatia novej roly v pracovnej činnosti pozitívne ovplyvňuje kvalitu spoločnej práce
- rozvíja zdravú sebadôveru a sebavedomie v pozitívnom svetle
- chápe svoje silné a slabé stránky
- má povedomie vlastnej hodnoty a hodnoty iných
- reflektuje vlastnú identitu
- vytvára si pozitívny obraz o sebe, ktorý podporuje jeho sebadôveru a samostatný rozvoj
- uznáva dôstojnosť človeka

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- vie sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách

#### **občianske kompetencie:**

Žiak

- rešpektuje presvedčenie iných ľudí a váži si ich vnútorné hodnoty
- je otvorený kultúrnej, etnickej a náboženskej rôznorodosti
- prejavuje rešpekt a úctu voči osobám iného svetonázoru, voči iným rasám a etnikám – voči každej ľudskej osobe
- objavuje zmysel pravdy, spravodlivosti a krásy

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- osvojí si kritický a diferencovaný prístup k vlastnej osobe, prijíma sám seba, je pripravený na tomto základe si stanoviť nové životné ciele
- objavuje a uznáva dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon
- uznáva hodnotu individuálneho ľudského života
- objavuje zmysel života, preberá sebariadenie, preberá zodpovednosť za sebaurčenie
- je otvorený pre vnímanie rozmeru večnosti vo svojom živote

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- je schopný objektívne posúdiť osobné vlastnosti, svoj temperament, svoje reakcie a správanie v bežných situáciách ale aj v záťažových a krízových situáciách
- vytvára si pozitívny obraz o sebe, ktorý podporuje jeho sebadôveru a samostatný rozvoj
- je schopný naformulovania racionálnych argumentov spoznávanie Boha
- je si vedomý hraníc ľudských možností a skutočnosti presahujúcej človeka

## Ochrana človeka a zdravia

Žiak

- je schopný uvedomiť si potrebu duchovnej hygieny pre zdravý životný štýl

## 2. TÉMA: ROZHODNÚŤ SA PRE ŽIVOT S BOHOM

**Hodinová dotácia témy:** 5 hod. pre školy s jednohodinovou dotáciou /10 hod. pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** viera, zjavenie Boha, modloslužba, ateizmus, agnosticizmus

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Rozlíšiť rôzne poňatia viery v Boha. Pomenovať dôvody pre vieru v Boha. V kontexte dejinného vývoja (od počiatku praotcov Izraela až po posledné spisy Nového zákona) vysvetliť vývoj idey o Bohu. Pomenovať možné chyby a omyly na ceste k novému poznaniu a prekročeniu samého seba. Zdôvodniť personálny charakter kresťanskej viery.

**Afektívny cieľ:** Reflektovať osobný život viery hľadáním osobných dôvodov rozhodnutia sa pre vieru.

**Psychomotorický cieľ:** Osvojovať si zosúladenie vonkajších a vnútorných prejavov viery.

### Obsahový štandard

Rôzne poňatia viery v myslení súčasného človeka (viera je pre deti; viera je iné meno pre morálku; veriť, znamená prijať, že Boh človeka zväzuje a obmedzuje; veriť, znamená nepotrebovať dôkaz; veriť sa dá v čokoľvek)

Biblická viera v Boha a idea o Bohu vyjadrená v Božom mene (Ex 3)

kresťanská viera (personálny charakter kresťanskej viery, viera ako stretnutie s osobou Ježiša Krista, náboženská skúsenosť)

Ateizmus (ateizmus ako odpoveď na naivnú vieru, na represívnu náboženskú skúsenosť, ako reakcia na otázku o zmysle utrpenia, dialóg s ateizmom v súčasnej spoločnosti)

Agnosticizmus

Moderné formy modloslužby

### Výkonový štandard

Žiak vie:

- vysvetliť pojem viera
- rozlíšiť rôzne poňatia viery v Boha v myslení súčasného človeka
- pomenovať dôvody pre vieru v Boha
- v kontexte dejinného vývoja od počiatku praotcov Izraela až po posledné spisy Nového zákona vysvetliť vývoj idey o Bohu
- zdôvodniť personálny charakter kresťanskej viery
- reflektovať osobný život viery hľadáním osobných dôvodov rozhodnutia sa pre vieru
- zosúladiť vonkajšie a vnútorné prejavy viery
- uvedomiť si proces nachádzania zmyslu a vlastného človečenstva v stretnutí s Bohom, formou ktorého je kresťanský životný štýl
- pomenovať možné chyby a omyly na ceste k novému poznaniu a prekročeniu samého seba
- vysvetliť možné príčiny ateizmu a jeho stručný dejinný vývoj
- vysvetliť pojem agnosticizmus
- uviesť príklady modernej modloslužby súčasného človeka

### Rozvoj kompetencií:

#### kompetencie k učeniu sa:

Žiak

- udalosti svojho života spracováva ako životnú skúsenosť, t.j. má schopnosť transformovať svoje konanie v budúcnosti na základe reflexie prežitých udalostí

**kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- chápaním postojov inak svetonázorovo zmyšľajúcich ľudí predchádza konfliktom

**sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje potrebu životných vzorov a je pripravený rozlíšiť medzi vzorom, ktorý manipuluje a vzorom, ktorý ponúka sprevádzanie vo viere

**kultúrne kompetencie:**

Žiak

- cez umelecké diela rozvíja chápanie biblického textu a jeho posolstva

**existenciálne kompetencie:**

Žiak

- je schopný reflexie vlastných predstáv o Bohu
- analyzuje dôležité faktory ovplyvňujúce myslenie a životný štýl súčasného človeka
- vníma, že je dôležité rozhodnutie vo svojom živote na základe poznania a skúsenosti pre svetonázorový postoj
- je otvorený pre transcendentnú hĺbku svojho života
- aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky kresťanskej spirituality
- je otvorený pre vnímanie rozmeru večnosti vo svojom živote

**Prierezové témy****Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- preberá sebariadenie a zodpovednosť za sebaurčenie
- vníma vo svojom živote dôležitosť rozhodnutia sa na základe poznania a skúsenosti pre svetonázorový postoj
- je schopný kritického poňatia viery v myslení súčasného človeka (zmysel viery, zmysel morálky)

**Multikultúrna výchova:**

- je otvorený pre dialóg s ateizmom ako nutnú konfrontáciu veriaceho človeka v súčasnej spoločnosti

**3. TÉMA: IDENTITA ČLOVEKA Z POHLADU ARCHETÝPOV STAROZÁKONNÝCH POSTÁV**

**Hodinová dotácia témy:** 5 hod. pre školy s jednohodinovou dotáciou/10 hod. pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** inšpirácia, nadčasovosť biblickej reči, Starý zákon a odkryvanie identity človeka (Jakub a Ezau, Lia a Ráchel, Mojžiš, Tobiáš).

**Ciele témy**

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť a zdôvodniť nadčasovosť biblickej reči. Vysvetliť chápanie inšpirácie svätopiscov Duchom Svätým v dejinách kresťanskej tradície. Rozlíšiť biblické texty podľa literárnych žánrov. Objaviť biblické posolstvo z pohľadu archetypov starozákonných postáv.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si aktuálnosť biblického posolstva pre vlastný život.

**Psychomotorický cieľ:** Rozvíjať schopnosť odkryvania Božieho slova v ľudskom slove v Biblii. Aplikovať biblické posolstvo do osobného života.

**Obsahový štandard**

Božie slovo v ľudskom slove (inšpirácia)

Ústna a písomná biblická tradícia



Vznik kánonu katolíckej Biblie

Odkrývanie identity človeka prostredníctvom starozákonných biblických modelov - archetypov viery (Jakub a Ezau - pôvod a identita, Lia a Ráchel - hľadanie identity, Mojžiš - kríza identity)

### **Výkonový štandard**

Žiak vie:

- opísať vývoj Biblie a vznik kánonu svätého Písma
- vysvetliť a zdôvodniť nadčasovosť biblickej reči
- vysvetliť chápanie inšpirácie svätopiscov Duchom Svätým v dejinách kresťanskej tradície
- rozlíšiť biblické texty podľa literárnych žánrov
- rozdeliť jednotlivé knihy Biblie podľa typológie
- rozvíjať schopnosť odkrývania Božieho slova v ľudskom slove v Biblii
- objaviť biblické posolstvo z pohľadu archetypov starozákonných postáv
- vysvetliť obsah a rozsah pojmu identita
- zdôvodniť potrebu hľadania identity
- uvedomiť si aktuálnosť biblického posolstva pre vlastný život a aplikovať biblické posolstvo do osobného života
- zdôvodniť súvislosť medzi identitou a pôvodom
- objasniť pojmy – budovanie a kríza identity
- zdôvodniť potrebu neustáleho hľadania a obnovovania identity

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- vyberá a využíva pre efektívne učenie vhodné spôsoby, metódy a stratégie, plánuje, organizuje a riadi vlastné učenie
- kriticky hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich
- rozumie symbolickému spôsobu vyjadrovania biblického jazyka a jazyka cirkvi

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- vníma, rozpozná a pochopí problém, premyslí a naplánuje riešenie problému

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- chápe zmysel symbolického a metaforického vyjadrovania v Biblii

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri riešení danej úlohy, oceňuje skúsenosti druhých ľudí
- reflektuje vlastnú identitu
- hľadanie identity chápe ako proces sebarozvoja
- aktualizuje biblické texty z pohľadu skutočnosti hľadanie a nachádzania identity
- v biblických textoch nachádza prostriedky k hľadaniu a napĺňaniu identity
- vytvára si pozitívny obraz o sebe, ktorý podporuje jeho sebadôveru a samostatný rozvoj
- ovláda a riadi svoje konanie a správanie tak, aby bol so sebou spokojný a vážil si sám seba

#### **pracovné kompetencie:**

Žiak

- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupuje k uskutočneniu svojich cieľov

### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- cez umelecké diela rozvíja chápanie biblického textu a jeho posolstva

### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- osvojí si kritický a diferencovaný prístup k vlastnej osobe, prijíma sám seba, je pripravený si stanoviť na tomto základe nové životné ciele
- preberá sebariadenie, preberá zodpovednosť za sebaurčenie
- vytvára si rebríček hodnôt a osvojuje si životný štýl na základe etických princípov, analyzuje dôležité faktory ovplyvňujúce myslenie a životný štýl súčasného človeka
- na základe poznania a skúsenosti je rozhodnutý pre svetonázorový postoj

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- je schopný reflektovať vlastnú identitu
- dokáže aktualizovať biblické posolstvo pre vlastný život
- je vnímavý na proces budovania spojený s krízou ako možnosťou pre ďalší rast

#### **Ochrana človeka a zdravia**

Žiak

- dokáže zaujať kritický a diferencovaný prístup k vlastnej osobe, prijíma sám seba a je pripravený si stanoviť svoje životné ciele

## **4. TÉMA: IDENTITA ČLOVEKA Z POHĽADU ARCHETÝPOV NOVOZÁKONNÝCH POSTÁV**

**Hodinová dotácia témy:** 2 hod. pre školy s jednogodinovou dotáciou /4 hod. pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** evanjelium, Ježiš, tituly Ježiša Krista, identita, Ján Krstiteľ, Peter, Zachej, Pavol z Tarzu

### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Charakterizovať evanjelium ako literárny žáner. Predstaviť Ježiša Krista ako centrum Evanjelia prostredníctvom jeho titulov. Vysvetliť hľadanie identity človeka z pohľadu archetýpov novozákonných postáv a naplnenia identity človeka v Ježišovi Kristovi.

**Afektívny cieľ:** Vnímať posolstvo Ježiša Krista pre môj život.

**Psychomotorický cieľ:** Rozvíjať v sebe postoj učeníka pozorným počúvaním nedelného Božieho slova.

### **Obsahový štandard**

Evanjelium a jeho literárny žáner (historicko-kritická metóda)

Evanjelium ako duchovné posolstvo (duchovné čítanie Svätého písma)

Odkrývanie identity človeka z novozákonného pohľadu (Ján Krstiteľ – umenšovanie ako cesta k ľudskému rastu, Peter – identita kresťana v ľudskej pevnosti a krehkosti, Pavol – povolanie využiť svoje schopnosti v službe evanjelia)

Identita kresťana

### **Výkonový štandard**

Žiak vie:

- charakterizovať evanjelium a jeho literárny žáner
- z pohľadu historicko-kritickej metódy vysvetliť teóriu dvoch prameňov
- opísať a vymenovať etapy zostavenia evanjelií
- špecifikovať postavenie evanjelií vo Svätom písme

- predstaviť Ježiša Krista ako centrum evanjelia prostredníctvom jeho titulov
- vysvetliť tituly Ježiša Krista v evanjeliách
- vysvetliť hľadanie identity človeka z pohľadu archetypov novozákonných postáv
- zdôvodniť naplnenie identity kresťana v Ježišovi Kristovi
- uvedomiť si dôležitosť pokánia na ceste k ľudskému rastu
- zdôvodniť vzťah medzi Starým a Novým zákonom z pohľadu naplnenia evanjeliového poslania

#### **Rozvoj kompetencií:**

##### **kultúrne kompetencie:**

Žiak:

- si osvojí pozitívny postoj k vplyvu kresťanskej kultúry na históriu a kultúru spoločnosti
- disponuje základným náhľadom pre prácu s biblickým textom z historicko-kritického pohľadu

##### **občianske kompetencie:**

Žiak:

- podporuje spoluprácu a aktívne pracuje v skupine

##### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak:

- hľadaním identity podporuje proces rozvoja ľudskosti

##### **osobnostné kompetencie:**

Žiak:

- vytvára si pozitívny obraz o životnom poslaní kresťana v pluralitnej spoločnosti
- reflektuje kresťanskú identitu

##### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- osvojí si kritický a diferencovaný prístup k sebaurčeniu
- osvojuje si postoj pokánia na ceste k ľudskému rastu

#### **Prierezové témy**

##### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- dokáže aktualizovať evanjeliové poslanie pre vlastný život
- je schopný reflektovať kresťanskú identitu

##### **Ochrana človeka a zdravia:**

Žiak

- dokáže zaujať kritický a diferencovaný prístup k vlastnej osobe podľa evanjeliovej výzvy

## **5. TÉMA: POZNÁVAŤ SEBA VO SVETLE JEŽIŠA KRISTA**

**Hodinová dotácia témy:** 3 hod. pre školy s jednododinovou dotáciou /6 hod. pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** Ježiš Kristus – učiteľ, Ježišov program pre môj život – blahoslavenstvá, sila slova.

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť historické súvislosti rabínskeho pôsobenia v Izraeli v Ježišovej dobe. Uvedomiť si účinok Ježišovho slova na ľudí v priebehu dejín – pôsobí, zasahuje, premieňa. Obhájiť právo slobody slova. Rozlíšiť formy manipulácie slovom.

**Afektívny cieľ:** Oceniť nadčasovú hodnotu blahoslavenstiev.

**Psychomotorický cieľ:** Formovať návyk vonkajších prejavov kultúry reči.

## **Obsahový štandard**

Ježiš – učiteľ (učiteľ Izraela, rabín z Nazareta, reč na vrchu)

Premieňajúca sila Božieho slova (účinnok Ježišovho slova na ľudí v dejinách)

Premieňajúca sila ľudského slova (médiá a manipulácia)

## **Výkonový štandard**

Žiak vie:

- zhodnotiť moc slova
- obhájiť právo slobody slova
- rozlíšiť formy mediálnej manipulácie
- zostaviť škálu spôsobov manipulácie v médiách
- formovať návyk vonkajších prejavov kultúry reči
- vysvetliť historické súvislosti rabínskeho pôsobenia v Izraeli v Ježišovej dobe
- vysvetliť spôsob výchovy a vzdelávania v Izraeli v Ježišovej dobe
- predstaviť účinok Ježišovho slova na ľudí v priebehu dejín
- predstaviť Ježišov naratívny charakter vyučovania (podobenstvá)
- aktualizovať biblické blahoslavenstvá na dnešnú dobu

## **Rozvoj kompetencií:**

### **sociálne kompetencie:**

Žiak:

- vytvára si pozitívny postoj ku kresťanskému spôsobu života a k jeho prínosu pre rozvoj zdravej spoločnosti

### **kultúrne kompetencie:**

Žiak:

- uvedomuje si vplyv masovokomunikačných prostriedkov na kultúrnu identitu a zaujíma kritický postoj k mediálnym produktom
- má základný náhľad na nadčasovosť biblickej reči

### **občianske kompetencie:**

Žiak:

- rešpektuje etický kódex reklamy

### **osobnostné kompetencie:**

Žiak:

si uvedomuje moc slova a jeho vplyv na seba a druhých a osvojuje si návyk vonkajších prejavov kultúry reči

## **Prierezové témy**

### **Mediálna výchova:**

Žiak

- dokáže rozlišovať rôzne formy mediálnej manipulácie
- je schopný obhájiť právo na slobodu slova

### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- má osvojený kultúrny prejav reči
- je schopný aktualizovať biblické blahoslavenstvá pre život človeka dnešnej doby

## 6. TÉMA: HĽADAŤ SVOJE POVOLANIE VO SVETLE JEŽIŠA KRISTA

**Hodinová dotácia témy:** 4hodiny pre školy s jednogodinovou dotáciou /8 hodín pre školy s dvojhodinovou dotáciou.

**Kľúčové pojmy:** manželstvo, sviatosť manželstva, sexuálna identita, sviatosť posvätného stavu.

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Porovnať dejinné chápanie dôležitosti manželstva v živote ľudskej spoločnosti so súčasnými modelmi sexuálneho spolužitia. Zdôvodniť učenie Katolíckej cirkvi o manželstve z pohľadu kvalitatívneho rozvoja ľudskej spoločnosti. Definovať obsah a rozsah pojmu rodina s rozlíšením súčasných foriem imitácií „rodinného“ spolužitia. Predstaviť kňazstvo z pohľadu židovsko-kresťanských dejín. Posúdiť potrebu prítomnosti kňaza a jeho služby v spoločenstve veriacich.

**Afektívny cieľ:** Oceniť rôzne formy povolania v živote človeka.

**Psychomotorický cieľ:** Osvojiť si kresťanský životný štýl v pluralitnej spoločnosti.

### Obsahový štandard

Sexuálna identita (prijatie sexuálnej identity, sexuálne deviácie)

Manželstvo (súčasný modely sexuálneho spolužitia: cirkevný sobáš, civilný sobáš, vzťahy na skúšku)

Rodina (identita rodiny, formy imitácií „rodinného“ spolužitia)

Celibát – alternatívny životný štýl (slobodní, sviatosť posvätného stavu, identita kňaza)

### Výkonový štandard

Žiak vie:

- charakterizovať sexuálnu identitu muža a ženy
- porovnať dejinné chápanie dôležitosti manželstva v živote ľudskej spoločnosti so súčasnými modelmi sexuálneho spolužitia
- zdôvodniť učenie Katolíckej cirkvi o manželstve z pohľadu kvalitatívneho rozvoja ľudskej spoločnosti
- definovať obsah a rozsah pojmu rodina s rozlíšením súčasných foriem imitácií „rodinného“ spolužitia
- vysvetliť a zdôvodniť postoj Katolíckej cirkvi k nemanželským zväzkom muža a ženy a k homosexuálnym partnerstvám
- vymenovať a vysvetliť charakteristické vlastnosti manželskej lásky podľa učenia Katolíckej cirkvi
- vymenovať podmienky prijatia sviatosti manželstva
- charakterizovať materiálnu a formálnu stránku uzatvorenia sviatosti manželstva podľa učenia Katolíckej cirkvi
- charakterizovať účinky sviatosti manželstva
- vymenovať a vysvetliť prekážky prijatia sviatosti manželstva
- predstaviť kňazstvo z pohľadu židovsko-kresťanských dejín (archetyp levitského kňazstva v SZ a Kristovho kňazstva v NZ)
- posúdiť potrebu prítomnosti kňaza a jeho služby v spoločenstve veriacich
- vymenovať hlavné znaky kňazskej identity
- posúdiť hodnotu, zmysel a význam kňazstva na podklade učenia cirkvi
- uviesť podmienky prijatia sviatosti kňazstva
- charakterizovať materiálnu a formálnu stránku sviatosti kňazstva
- charakterizovať účinky sviatosti kňazstva
- posúdiť hodnotu celibátu
- prezentovať prínos kresťanského životného štýlu v pluralitnej spoločnosti

### Rozvoj kompetencií:

#### komunikačné kompetencie:

Žiak:

- rozumie symbolom liturgického slávenia pri uzatváraní manželstva v gréckokatolíckom a rímskokatolíckom obrade
- pozná symboly liturgického slávenia kňazskej vysviacky v gréckokatolíckom a rímskokatolíckom obrade

**sociálne kompetencie:**

Žiak:

- vytvára si pozitívny postoj ku kresťanskému manželskému zväzku v spoločnosti
- vytvára si pozitívny postoj k duchovným povolaniam
- vytvára si pozitívny postoj ku kresťanskému životnému štýlu v pluralitnej spoločnosti

**osobné kompetencie:**

Žiak:

- reflektuje vlastnú sexuálnu identitu
- chápe zmysel vernosti a disponuje postojom zodpovednosti
- je tolerantný a empatický vo vzťahu k druhým
- premýšľa nad životnými cieľmi a riadi svoj život na základe prijatia vlastnej identity

**Prierezové témy****Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- dokáže logicky oceniť dôležitosť manželstva a rodiny a je schopný posúdiť ich prínos pre ľudskú spoločnosť
- je schopný akceptovať ako generáciami overenú vhodnú formu spolužitia (ideálny model)

**Ochrana človeka a zdravia:**

Žiak

- akceptuje hodnotu sexuálnej zdržanlivosti ako najvhodnejšiu prípravu na svoje životné povolanie
- oceňuje hodnotu otcovstva a materstva a zdravým životným štýlom sa pripravuje na ich úlohy
- akceptuje celibát ako alternatívny životný štýl

# RÁMCOVÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE PREDMET NÁBOŽENSTVO/NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA

## 4. ročník stredných škôl, štvorročných gymnázií a 8. ročník osemročných gymnázií

### 1. ročník maturitného nadstavbového štúdia (pre absolventov 3-ročných učebných odborov)

#### Ročníková téma: LÁSKA A ŽIVOT

Človek by mal byť sám sebou. Sám sebou však môže byť iba v láskyplnej interakcii s druhými.

Žiak sa má učiť prekonávať povrchnosť a pevne zakotviť v tom, čo je pravé a dobré. Má sa oslobodzovať od naplnenia sebou samým a pripravovať sa na otvorenie sa druhým. To znamená, že má prejsť od afektívnej lásky k efektívnej láske s vedomím, že milovať, to nie je len cit; je to akt vôle, ktorý spočíva v neustálom uprednostňovaní dobra druhých pred svojím vlastným dobrom.

#### Ročníkový symbol: SVETLO

**Ročníkový cieľ:** Prehlbovať vedomosti o sociálnej náuke Cirkvi a o živote v spoločnosti. Objavovať dar lásky a pokoja v človeku. Interiorizovať hodnotu nezištnej lásky konaním dobra druhým. Angažovať sa pri budovaní pokoja.

#### 1. TÉMA: LÁSKA A SPRAVODLIVOSŤ

**dotácia hodín:** 5 hod pre jednohodinovú dotáciu/ 10 hod pre dvojhodinovú dotáciu

**Kľúčové pojmy:** majetok, vlastníctvo, práca

#### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Vysvetliť zmysel majetku a vlastníctva a vymedziť ich hranice. Na podklade KKC definovať sociálny (štruktúrálny) hriech. Logicky obhájiť potrebu etiky práce a podnikania v spoločnosti.

**Afektívny cieľ:** Vnímať sociálne rozdiely v spoločnosti. Oceniť hodnotu práce ako možnosť sebarozvoja a prínosu pre ľudské spoločenstvo.

**Psychomotorický cieľ:** Pestovať kultúru dávania a prijímania vo svojom živote. Navrhnuť projekt riešenia otázky dlhodobo nezamestnaných.

#### Obsahový štandard

Majetok a vlastníctvo

Sociálna spravodlivosť (chudobní a bohatí)

Sociálny (štruktúrálny) hriech - KKC čl. 1935–1938

Etika práce a podnikania (právo na prácu a spravodlivú mzdu)

Hodnota práce a dôstojnosť človeka

#### Výkonový štandard

Žiak vie

- vysvetliť zmysel majetku a vlastníctva a vymedziť ich hranice
- vnímať sociálne rozdiely v spoločnosti
- na podklade KKC definovať sociálny (štruktúrálny) hriech
- logicky obhájiť potrebu etiky práce a podnikania v spoločnosti
- oceniť hodnotu práce ako možnosť sebarozvoja a prínosu pre ľudské spoločenstvo
- pestovať kultúru dávania a prijímania vo svojom živote
- navrhnuť projekt riešenia otázky dlhodobo nezamestnaných.

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázky sociálnej spravodlivosti
- formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory v logickom slede, vyjadruje sa výstižne, súvisle, kultivovane

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie
- kriticky hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na otázku sociálnej spravodlivosti a otázku etiky práce a podnikania
- je schopný kritického pohľadu na hodnotu práce a dôstojnosti človeka
- vníma, rozpozná a pochopí význam majetku a vlastníctva

#### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje prínos sociálnej náuky Cirkvi pre sociálnu politiku

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- prispieva návrhmi riešenia otázky sociálneho hriechu
- osvojuje si kultúru dávania a prijímania vo svojom živote, v prípade potreby poskytne pomoc alebo o ňu požiada

#### **pracovné kompetencie:**

Žiak

- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy
- prácu vníma nie len ako zdroj príjmu zaisťujúci určitú životnú úroveň ale aj ako povolanie k spolupráci na rozvoji dobrej budúcnosti pre ľudí a pre svet

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- objavuje kresťanský pohľad na sociálnu spravodlivosť
- preberá zodpovednosť za angažovanosť v spoločnosti a Cirkvi

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- osvojuje si postoj sociálneho myslenia a cítenia
- je pripravený vnímať životné situácie vyžadujúce zodpovedné rozhodnutie vzhľadom na seba, druhých ľudí a svet, v ktorom žije
- je otvorený na rozvíjanie asertívneho a empatickeho správania sa
- analyzuje dôležité faktory ovplyvňujúce myslenie a životný štýl súčasného človeka uprednostňujúci rýchly zisk

#### **Ochrana človeka a zdravia:**

Žiak

- je otvorený osvojiť si pracovné návyky v súlade s etikou práce a podnikania
- akceptuje dôstojnosť človeka nadradenú jeho výkonom



## 2. TÉMA: PRÁVO NA SPRAVODLIVOSŤ

**dotácia hodín:** 4 hod pre jednogodinovú dotáciu/ 8 hod pre dvojhodinovú dotáciu

**Kľúčové pojmy:** sociálna politika, sociálna náuka Cirkvi, právo na oddych, právo slávenie

### Ciele témy:

**Kognitívny cieľ:** Na základe dejinného vývoja vysvetliť potrebu sociálnej politiky. Analyzovať učenie sociálnej náuky Cirkvi. Zdôvodniť zmysel striedania práce a odpočinku a zmysel práva na slávenie náboženských sviatkov vyplývajúcich z Deklarácie ľudských práv.

**Afektívny cieľ:** Akceptovať rytmus práce a odpočinku v živote človeka. Oceniť angažovanosť Cirkvi v sociálnej oblasti. Vnímať konzum ako náhradu religiozity v sekularizovanej spoločnosti. Oceniť potrebu profánneho aj sakrálneho slávania.

**Psychomotorický cieľ:** Formovať postoj sociálneho cítenia. Aktívne sa podieľať na procese slávania.

### Obsahový štandard

Sociálna politika spoločnosti (starostlivosť o rodinu, chorých a starých)

Sociálna náuka Cirkvi (autor, obsah, cieľ, pramene, vývin)

Rytmus práce a odpočinku – právo na slávenie nedele

Konzumné ponuky spoločnosti

### Výkonový štandard

Žiak vie

- na základe dejinného vývoja vysvetliť potrebu sociálnej politiky
- analyzovať učenie sociálnej náuky Cirkvi
- oceniť angažovanosť Cirkvi v sociálnej oblasti
- formovať postoj sociálneho cítenia
- zdôvodniť zmysel striedania práce a odpočinku a zmysel práva na slávenie náboženských sviatkov vyplývajúcich z Deklarácie ľudských práv
- akceptovať rytmus práce a odpočinku v živote človeka
- vnímať konzum ako náhradu religiozity v sekularizovanej spoločnosti
- oceniť potrebu profánneho aj sakrálneho slávania
- aktívne sa podieľať na procese slávania

### Rozvoj kompetencií:

#### komunikačné kompetencie:

Žiak

- prispieva k diskusi v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázky sociálnej politiky štátu

#### kompetencie k učeniu sa:

Žiak

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie
- kriticky hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

#### kompetencie k riešeniu problémov:

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na otázku sociálnej politiky štátu
- je schopný kritického pohľadu na rytmus práce a odpočinku
- podieľa sa na utváraní sociálneho cítenia

#### kultúrne kompetencie:

Žiak

- oceňuje prínos kresťanskej kultúry na právo odpočinku a slávania nedele
- je schopný reflexie konzumných ponúk spoločnosti

**sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- prispieva návrhmi riešenia otázky na striedanie práce a odpočinku a otázky práva slávenie nedele
- osvojuje si kultúru odpočinku a slávenia

**pracovné kompetencie:**

Žiak

- je flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny

**občianske kompetencie:**

Žiak

- uvedomuje si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k riešeniu sociálnej spravodlivosti
- vyvážene chápe svoje záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny

**existenciálne kompetencie:**

Žiak

- objavuje a uznáva dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon
- preberá zodpovednosť za sociálnu angažovanosť v spoločnosti a Cirkvi

**Prierezové témy****Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- je otvorený pre kritické posúdenie sociálnej spravodlivosti vyplývajúcej so sociálnej politiky štátu
- je pripravený nasadzovať sa pre sociálnu spravodlivosť
- logicky oceňuje potrebu striedania práce a odpočinku

**Ochrana človeka a zdravia:**

Žiak

- akceptuje potrebu slávenia pre zdravý rozvoj človeka z pohľadu celistvosti osoby

**3. TÉMA: DÔSLEDKY NESPRAVODLIVOSTI**

**dotácia hodín:** 4 hod pre jednohodinovú dotáciu/ 8 hod pre dvojhodinovú dotáciu

**Kľúčové pojmy:** násilie, vojna, mier

**Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Na rozbere biblického textu o Kainovi a Ábelovi vyvodit' možné príčiny vojnových konfliktov. Analyzovať formy súčasného štruktúrovaného násilia a ich dôsledky. Pokúsiť sa analyzovať problém spravodlivej vojny. V dejinnom kontexte poukázať na postoj Cirkvi k vojne v minulosti a dnes.

**Afektívny cieľ:** Ocenit' mierové riešenie konfliktov. Vnímať korupciu ako ohrozenie spravodlivosti v spoločnosti. Vcítiť sa do situácie obetí násilia.

**Psychomotorický cieľ:** V mediálnych produktoch vyhľadať informácie o formách násilia a konfliktov a vytvorit' pre obeť modlitbu nárekov. Rozvíjať charitatívne myslenie pomoci obetiam násilia a vojny.

**Obsahový štandard**

Štruktúrované násilie (boj o moc, mafia, korupcia ...)

Konflikty a aktuálne problémy (atómové ohrozenie, vojna, zbrane)

Problém „spravodlivej vojny“

Postoj Cirkvi k vojne v minulosti a dnes

## **Výkonový štandard**

### **Žiak vie**

- na rozbere biblického textu o Kainovi a Ábelovi vyvodíť možné príčiny vojnových konfliktov
- analyzovať formy súčasného štruktúrovaného násillia a ich dôsledky
- pokúsiť sa analyzovať problém spravodlivej vojny
- v dejinnom kontexte poukázať na postoj Cirkvi k vojne v minulosti a dnes
- oceniť mierové riešenie konfliktov
- vnímať korupciu ako ohrozenie spravodlivosti v spoločnosti
- v mediálnych produktoch vyhľadať informácie o formách násillia a konfliktov vytvoriť pre obeť modlitbu nárekov
- vcítiť sa do situácie obeť násillia
- rozvíjať charitatívne myslenie pomoci obeť násillia a vojny

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázky štruktúrovaného násillia

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie
- kritický hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- je schopný kritického pohľadu na ozbrojené konflikty a aktuálne problémy (atómové ohrozenie, vojna, zbraňe)
- je schopný kritického pohľadu na problém „spravodlivej vojny“

#### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje prínos kresťanskej kultúry na šírenie pokoja a mieru

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- osvojuje si postoj solidarity a pomoci obeť násillia
- osvojuje si kultúru pomoci

#### **občianske kompetencie:**

Žiak

- vníma Dekalóg (4. – 10. prikázanie) ako spoločnosťou overenú a Bohom garantovanú normu medziľudských vzťahov
- odmieta útlak a hrubé zaobchádzanie, uvedomuje si povinnosť postaviť sa proti násilliu

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- vytvára si rebríček hodnôt a osvojuje si životný štýl na základe etických princípov

### **Prierezové témy**

#### **Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- je pripravený pre kritické posúdenie súčasného štruktúrovaného násillia a jeho dôsledkov
- je pripravený pre tvorivé riešenie konfliktov
- je schopný klásť si existenciálne otázky a hľadať na nich odpoveď
- rozvíja postoj empatie v osobných medziludských vzťahoch
- rozvíja postoj tolerancie a pomoci k ľuďom bez ohľadu na rozdielnosť rasy, národnosti, vierovyznania alebo a politickej príslušnosti

#### **Multikultúrna výchova:**

Žiak

- je schopný objektívneho a kritického posúdenia prínosu kresťanskej kultúry na šírenie pokoja a mieru v súčasnom svete
- oceňuje potrebu dialógu Katolíckej cirkvi s inými kultúrami

### **4. TÉMA: HUMANIZMUS**

**dotácia hodín:** 3 hod pre jednoodinovú dotáciu/ 6 hod pre dvojhodinovú dotáciu

**Kľúčové pojmy:** ideály, ideológie

#### **Ciele témy:**

**Kognitívny cieľ:** Charakterizovať svetové ideológie z pohľadu riešenia sociálnej otázky ako realizácie túžby človeka po lepšom svete. Kriticky posúdiť možnosť zneužitia ideálov vo svetových ideológiách.

**Afektívny cieľ:** Uvedomiť si silu dominujúcej myšlienky v ideológii.

**Psychomotorický cieľ:** Formovať postoj nasadenia sa pre ideály.

#### **Obsahový štandard**

Túžba človeka po lepšom svete

Svetové ideológie (komunizmus, socializmus, konzervativizmus, liberalizmus, demokracia)

#### **Výkonový štandard**

**Žiak vie**

- charakterizovať svetové ideológie z pohľadu riešenia sociálnej otázky ako realizácie túžby človeka po lepšom svete
- kriticky posúdiť možnosť zneužitia ideálov vo svetových ideológiách
- uvedomiť si silu dominujúcej myšlienky v ideológii
- formovať postoj nasadenia sa pre ideály

#### **Rozvoj kompetencií:**

##### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine o túžbe človeka po lepšom svete
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázky ideálov a vzniku ideológii

##### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie
- kritický hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

**kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- je schopný kritického pohľadu zneužitia ideálov ideológiami

**kultúrne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje prínos kresťanskej kultúry na šírenie humanizmu

**sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- chápe potrebu spolupráce
- angažuje sa a uskutočňuje vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky

**občianske kompetencie:**

Žiak

- objavuje zmysel ľudskosti a humanizmu

**existenciálne kompetencie:**

Žiak

- je schopný analýzy dôležitých faktorov ovplyvňujúcich myslenie a životný štýl súčasného človeka

**Prierezové témy****Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- osvojí si postoj stálej snahy po vízií a budovaní ľudského ideálu
- je pripravený prijať za svoju osobnú hodnotu kresťanské ideály
- je otvorený pre kritické posúdenie zneužitia ideálov vo svetových ideológiách

**Multikultúrna výchova:**

Žiak

- je schopný identifikovať a oceniť šírenie ľudskosti aj v iných ideológiách ale aj kritického posúdenia zneužitia ideálov proti ľudským právam

**5. TÉMA: EVANJELIOVÝ HUMANIZMUS**

**dotácia hodín:** 3 hod pre jednogodinovú dotáciu/ 6 hod pre dvojhodinovú dotáciu

**Kľúčové pojmy:** pokoj, mier, evanjeliový humanizmus, Božie kráľovstvo

**Ciele témy**

**Kognitívny cieľ:** V kontexte evanjelií predstaviť osobu Ježiša Krista ako nositeľa ľudskosti. Kriticky posúdiť riziká európskej misijnej činnosti a jej kontaktu s inými kultúrami.

**Afektívny cieľ:** Oceniť evanjeliové posolstvo ako nosnú myšlienku humanizmu. Oceniť prínos evanjeliového humanizmu vo výchove svedomia k osobnej zodpovednosti. Vnímať harmóniu človeka so sebou, s ľuďmi, so svetom a s Bohom ako realitu Božieho kráľovstva.

**Psychomotorický cieľ:** Rozvíjať postoj humanizmu. Vytvoriť projekt mierového riešenia pre aktuálnu situáciu ľudstva. Formovať postoj otvorenosti pre kresťanskú víziu naplnenia Božieho kráľovstva ako naplnenie túžby človeka po lepšom svete.

**Obsahový štandard**

Ježiš Kristus – darca pokoja a mieru

Pokoj a mier – ústredný pojem Božieho kráľovstva

Božie kráľovstvo ako realita a vízia

Misie – kresťanský prejav humanizmu

## **Výkonový štandard**

### **Žiak vie**

- v kontexte evanjelií predstaviť osobu Ježiša Krista ako nositeľa ľudskosti
- kriticky posúdiť riziká európskej misijnej činnosti a jej kontaktu s inými kultúrami
- oceniť evanjeliové poslanstvo ako nosnú myšlienku humanizmu
- oceniť prínos evanjeliového humanizmu vo výchove svedomia k osobnej zodpovednosti
- vnímať harmóniu človeka so sebou, s ľuďmi, so svetom a s Bohom ako realitu Božieho kráľovstva
- rozvíjať postoj humanizmu
- vytvoriť projekt mierového riešenia pre aktuálnu situáciu ľudstva
- formovať postoj otvorenosti pre kresťanskú víziu naplnenia Božieho kráľovstva ako naplnenie túžby človeka po lepšom svete

### **Rozvoj kompetencií:**

#### **komunikačné kompetencie:**

Žiak

- prispieva k diskusii v pracovnej skupine o túžbe človeka po harmónii so sebou, s ľuďmi, so svetom a s Bohom
- kladie si otázky a zisťuje odpovede na otázku kresťanského humanizmu

#### **kompetencie k učeniu sa:**

Žiak

- učí sa vyhľadávať a triediť informácie
- kriticky hodnotí výsledky svojho učenia a diskutuje o nich
- prejavuje ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu v otázke evanjeliového humanizmu

#### **kompetencie k riešeniu problémov:**

Žiak

- posúdi riziká európskej misijnej činnosti a jej kontaktu s inými kultúrami

#### **kultúrne kompetencie:**

Žiak

- oceňuje prínos osoby Ježiša Krista ako nositeľa ľudskosti
- oceňuje evanjeliové poslanstvo ako nosnú myšlienku humanizmu

#### **sociálne a interpersonálne kompetencie:**

Žiak

- chápe potrebu ľudskosti pri budovaní medziludských vzťahov v spoločnosti
- angažuje sa a uskutočňuje vo svojom živote evanjeliové princípy ľudskosti

#### **občianske kompetencie:**

Žiak

- objavuje zmysel ľudskosti a humanizmu

#### **existenciálne kompetencie:**

Žiak

- objavuje a uznáva dôstojnosť človeka
- vysvetlí a uznáva hodnotu individuálneho ľudského života
- je schopný analýzy dôležitých faktorov ovplyvňujúcich myslenie a životný štýl súčasného človeka
- aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky spirituality

**Prierezové témy****Osobnostný a sociálny rozvoj:**

Žiak

- uvedomuje si základné humanistické hodnoty a uplatňuje a ochraňuje princípy solidarity a lásky
- vie logicky oceniť prínos kresťanského humanizmu pre formovanie svetového humanizmu a aktívne sa na ňom spolupodieľať

**Multikultúrna výchova:**

Žiak

- je schopný identifikovať a oceniť šírenie ľudskosti vychádzajúcej z prvej deklarácie ľudských práv – Dekalógu a umocnenej evanjeliovým posolstvom